

Nr 29.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckt motion om tullfrihet för förtätade gaserna butan och propan.

(1:a avd.)

I en inom riksdagen väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, II: 301, av herr *Henriksson*, har hemställts, »att riksdagen måtte besluta att förtätade gaserna butan och propan må till riket införas tullfritt».

Beträffande motiveringen för det i motionen framställda yrkandet får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

De förtätade gaser, som förekomma under benämningarna butan och propan, äro hänförliga till nr 178: 2 i tulltaxan (statistiskt nr 455: 3) och draga en tull av 5 kr för 100 kg. Tullen skall emellertid beräknas efter bruttovikten, och detta förhållande är av väsentlig betydelse, enär gaserna i fråga importeras i behållare av järn. Enligt verkställda beräkningar skulle den nyss angivna, efter bruttovikten utgående tullen motsvara en tull av 8 eller 9 kr. för 100 kg, efter nettovikten räknat.

Nämnda gaser införas till riket från Nederländerna och användas såsom bränsle. De distribueras i förtätad form till konsumenterna, och såsom emballage användas därvid cylindrar eller flaskor av järn. Varorna benämnas därför i handeln stundom »flaskgas».

I motionen har anförts i huvudsak följande. Situationen beträffande vårt lands bränsleförsörjning ingåve så allvarliga farhågor, att man borde pröva varje medel att lätta läget. En viss förbättring kunde vinnas genom att komprimerat gasformigt bränsle komme till användning i ökad omfattning. Härvid skulle butan och propan närmast kunna komma i fråga. Dessa gaser vore jämförelsevis nya på den svenska marknaden och betingade ännu ett relativt högt pris. Detta motsvarade för närvarande ett stadsgaspris av 60—70 öre per m³. Gaspriset i Stockholm för mindre förbrukare utgjorde endast 16 öre per m³. Det höga priset hade emellertid till en del sin grund i det förhållandet, att nämnda gaser till skillnad från de flesta andra bränslen vore belagda med tull. Den utgående tullen medförde en fördyring med något över 1 kr. per flaska om 13 kg gas.

Butan och propan vore av stor betydelse både såsom hushållsbränsle och såsom industribränsle, särskilt i de delar av landet, där stadsgas icke finnes. Även på platser med centralt gasverk hade nämnda gaser emellertid sitt givna användningsområde. De kunde användas inmängda i kolgasen

för att höja dennas förbränningseffekt. Med hjälp av reserver av butan och propan kunde vidare oundvikliga toppbelastningar på gasnäten mötas.

Det kunde visserligen invändas, att den produktion av flytande gas, som påbörjats vid Svenska skifferoljeaktiebolagets anläggningar i Kvarntorp, skulle kunna användas för nämnda ändamål. Företaget vore emellertid icke tillräckligt leveranskraftigt för det nuvarande inhemska behovet. Även om så varit fallet, skulle varje åtgärd, som kunde bidra till en sänkning av priset på gasen, komma att underlätta en önskvärd teknisk utveckling på området.

Det vore dessutom att märka, att butan och propan kunde importeras från område med s. k. mjuk valuta, varför en ökning av importen icke skulle medföra någon belastning på vår valutaserv. Under förutsättning att tullen borttoges och priset i motsvarande mån sänktes, skulle enligt verkställda beräkningar en importerad kvantitet av omkring 200 ton gas kunna avsättas under år 1948. Nämnda kvantitet motsvarade i värmeutvinning en vedmängd av omkring 9 000 m³. Den övervägande delen av den gasmängd, som komme att importeras, skulle avsättas till enskilda hushåll, vilka ej disponerade gasverksgas eller elektricitet utan vore hänvisade till vedförbrukning.

Ett borttagande av tullen kunde beräknas medföra en minskning i tulluppbörden med endast omkring 16 000 kr. per år, varför åtgärden finge anses vara utan större betydelse ur statsfinansiell synpunkt.

Frågan om borttagande av tullen å butan och propan har nyligen varit föremål för prövning i annat sammanhang. *Aktiebolaget Shellgas* i Stockholm, som importerar varorna i fråga, har nämligen i skrivelse den 9 september 1947 till chefen för handelsdepartementet hemställt, att åtgärder måtte vidtagas i syfte att vinna tullfrihet för desamma. Nämnda framställning innehöll i stort sett samma motivering, som anförts i nu förvarande motion. Av framställningen kan emellertid ytterligare inhämtas, att vid försäljning till hushåll för varorna tillämpats ett pris av kr. 1: 93 och att vid försäljning till industrier allt efter förbrukningens storlek och emballagets typ tillämpats ett pris av lägst kr. 1: 60 och högst kr. 1: 93, allt per kg komprimerad gas. Försäljningen hade dock enligt uppgift medfört förlust för bolaget.

Över nämnda framställning avgåvo *kommerskollegium* och *generaltullstyrelsen*, efter remiss, den 26 november 1947 gemensamt yttrande. Till detta voro fogade yttranden från *Sveriges kemiska industrikontor* och *Svenska gasverksföreningen*.

Sveriges kemiska industrikontor avstyrkte framställningen under erinran om att Svenska skifferoljeaktiebolaget upptagit tillverkning av gasol, en produkt som till sin beskaffenhet nära överensstämde med butan och propan. Kemikontoret ville även starkt ifrågasätta, om importlicenser för sistnämnda gaser borde lämnas i rådande brydsamma valutasituation.

Svenska gasverksföreningen tillstyrkte emellertid den begärda tullfriheten.

Kommerskollegium och *generaltullstyrelsen* erinrade i sitt gemensamma yttrande om att riksdagen år 1946 anvisat medel till en gasolanläggning i Kvarntorp, vilken beräknades vara i drift före utgången av år 1948. Med hänsyn därtill och under hänvisning till vad kemikontoret i sitt yttrande anfört, hemställde ämbetsverken, att framställningen om tullfrihet icke måtte föranleda någon vidare åtgärd.

Någon sådan åtgärd torde icke heller hava vidtagits av chefen för handelsdepartementet.

Vid behandlingen av förevarande motion har utskottet berett *Svenska skifferoljeaktiebolaget* tillfälle att yttra sig i frågan. Yttranden ha därjämte under hand inhämtats från *statens bränslekommission* och *statens handelskommission*.

Svenska skifferoljeaktiebolaget har framhållit, bland annat, att enligt beslut av statsmakterna år 1946 bolagets industri komme att utbyggas för tillverkning av vissa biprodukter, däribland gasol, varigenom kostnaden för industriens upprätthållande skulle kunna högst väsentligt nedbringas. Av de ifrågakvarande biprodukterna utgjorde gasolen den ekonomiskt utan all jämförelse betydelsefullaste tillverkningen. Bolaget framställde för närvarande omkring 600 ton gasol om året, vilket vore mer än landets totala konsumtion av produkten i fråga. En stor del av bolagets nuvarande produktion måste därför exporteras i avvaktan på att efterfrågan inom landet komme att stiga genom inverkan av bolagets pågående försäljningsupplysning. Ett borttagande av tullen för butan och propan skulle vara liktydigt med att på bekostnad av en inhemsk industri, vars avsättning av gasol mer än väl räckte till för landets behov, uppmuntra en valutakrävande import av varor, utan att landet därigenom ernådde någon motsvarande fördel. Slutligen borde tagas i betraktande, att bolaget hade att erlægga tull för de delar av gasolanläggningen, som infördes till riket.

Bolaget har därför bestämt avstyrkt förslaget att borttaga tullen å de förtätade gaserna butan och propan.

Statens bränslekommission har anfört, att det redan nu förekomme, att medelstora och mindre gasverk tillsatte gasol under tider av spetsbelastning på gasnäten. Så vore förhållandet i t. ex. Västerås. Vidare distribuerades gasol i behållare till konsumenter utanför gasnäten. Det syntes därför önskvärt, att import av butan- och propangas kunde ske till lägsta möjliga kostnad.

Statens handelskommission har i sitt yttrande meddelat, att kommissionen alltid hävdade den uppfattningen, att importregleringen icke borde få användas för att genom försvårad eller omöjliggjord införsel av utländska produkter främja visst svenskt företags produktion. I enlighet därmed ville kommissionen avvisa den av Sveriges kemiska industrikontor med hänsyn

till den inhemska produktionen på området ifrågasatta åtgärden att hindra all införsel till riket av butan och propan. Importen av dessa gaser ägde visserligen rum från mjukvalutaområde. Kommissionen kunde emellertid icke ansluta sig till den i motionen härav dragna slutsatsen, att en ökning av importen icke skulle innebära någon belastning på vår valuta-reserv. Med det i landet rådande köpkraftsöverskottet hölle kommissionen tvärtom icke för osannolikt, att knapphet på s. k. mjukvalutor snart nog kunde inträda, om icke försiktighet iakttoges. Då kommissionen vid handhavandet av sin licensieringsverksamhet beaktade denna synpunkt, behövdes dock ett förbud mot importlicensiering av butan- och propangas icke heller av denna anledning.

Utskottet. I likhet med motionären finner utskottet det vara angeläget, att de åtgärder vidtagas, som kunna åstadkomma lättnad i den nu rådande besvärliga bränslesituationen. Enligt utskottets mening skulle emellertid en sådan lättnad näppeligen kunna vinnas på sätt i motionen föreslagits. Med hänsyn till att den nu utgående tullen för de förtätade gaserna butan och propan allenast motsvarar 4 å 5 procent av det uppgivna konsumentpriset, skulle nämligen ett borttagande av tullen å nämnda gaser endast kunna möjliggöra en obetydlig sänkning av priset, vilket även därefter komme att icke obetydligt överstiga priset å den av gasverken levererade gasen. Vissa andra omständigheter tala även mot ett borttagande av tullen å gasbränsle för närvarande. Hänsyn bör nämligen tagas till det förhållandet, att ett svenskt företag, Svenska skifferoljeaktiebolaget, upptagit tillverkning av ett gasbränsle, som benämnes gasol. Enligt uppgift framställs omkring 600 ton dylik gas per år, och avsättning lär ännu icke kunna vinnas för hela denna kvantitet inom landet. Det må vidare framhållas, att statsmakterna anvisat medel till en mycket betydande utvidgning av nämnda produktion. Tillverkaren räknar med att, sedan denna utvidgning genomförts, kunna framställa upp till 12 000 ton gasbränsle årligen och försälja varan till ett väsentligt lägre pris, än som nu gäller för den importerade gasen. Det är uppenbart, att de kalkyler, som ligga till grund för den inhemska produktionen på området, skulle rubbas, om tullen för butan och propan borttoges. Slutligen må erinras om att chefen för handelsdepartementet i uttalande till proposition nr 69 till innevarande års riksdag angående anslag till täckande av vissa kostnader för Svenska skifferoljeaktiebolagets verksamhet förklarar sig hava för avsikt att hemställa om Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla utredningsmän för att förutsättningslöst ompröva bolagets ställning. Sådana utredningsmän ha av departementschefen tillkallats den 17 mars 1948.

I betraktande av ovan anförda omständigheter synas skäl icke föreligga att nu vidtaga någon ändring i gällande tullbestämmelser för i motionen avsedda produkter, och utskottet får därför avstyrka motionen.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att motionen II: 301 av herr Henriksson om tullfrihet för förtätade gaserna butan och propan icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 8 april 1948.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Elon Andersson, Wahlmark Sjödahl, Ekman, Velander, Heüman, Wehtje, Ramberg, Rosander och Näsgård, samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Björklund, Hammarlund, Orgård, Olson i Göteborg, Sundström, Olofsson i Höganäs, Karlsson i Granebo, Vigelsbo och Swedberg.
